

TERENCI MOIX

Tots els contes

*Pròlegs de Julià Guillamon
i Pere Gimferrer*

Terenci Moix

Tots els contes

Pròlegs de Julià Guillamon
i Pere Gimferrer

Columna
Barcelona

© Terenci Moix, i hereus de Terenci Moix, 2003
© del pròleg a aquesta edició: Julià Guillaumon, 2018

La primera edició d'aquesta obra es va publicar
a Columna l'any 2003

Primera edició en aquest segell: febrer del 2018
© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.,
labutxaca

Impressió: Liberdúplex
DIPÒSIT LEGAL: B. 28.344-2017
ISBN: 978-84-17031-58-9

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de
l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació
pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa
a les sancions establertes per la llei.

Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos
Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar
algun fragment d'aquesta obra
(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).
Tots els drets reservats.

Taula

<i>Terenci o la generació individual</i> , per Julià Guillamon	9
<i>Pròleg</i> , per Pere Gimferrer	23

LA TORRE DELS VICIS CAPITALS

<i>Aclariment</i> , per T. M.	31
Pauet	33
Els màrtirs	36
Eixample	51
El dimoni	59
Lilí Barcelona	110
Màrius Byron	129
Somniatruïtes Le-Fay	169
Pastitx d'estiu	171
La Gala	179

ASSASSINAR AMB L'AMOR

<i>Unes advertències als lectors</i> , per T. M.	275
Assassinar amb l'amor	279

LA CAIGUDA DE L'IMPERI SODOMITA I ALTRES HISTÒRIES HERÈTIQUES	
<i>Pròleg</i> , per J. M. Castellet _____	293
Minifac Steimann, novel·lista d'orgasmes fallits _____	303
Joc del qui mira i del genet de la mort romana _____	312
Marcovaldo Tarsile de Latour Montigny <i>ovvero</i> Xuclar i fer ampolles _____	321
Mutter Vietnam und ihre Kinder _____	330
Olimpia puzzle _____	344
Body Beautiful _____	347
Una senyorassa de tota la vida _____	351
Patufets verges: no us passegeu, de nits, pels cementiris _	364
L'últim d'una raça vella <i>ovvero</i> Una història romàntica _	368
La caiguda de l'imperi sodomita _____	405
Adrià _____	428
Tot glorificant l'onanisme europeu _____	433
Nota de l'editor a la primera edició _____	455

Pauet

*Per a l'Arnau Olivar,
un conte antibressonià.*

COM ERA NITAIRE! COM ESTAVA PLE D'AMOR (QUALSEVOL mena d'amor mentre no estigués mancat de luxúria forta) envers la nit, ben ple de nit, tanmateix! Una mica de passeig per una ciutat soliu, llòbrega, sense arbres, de cases tan altes que quasi s'atansaven al cel; negre el cel, com un sostre també nitaire, perquè era com si, de dos anys ençà, el dia —diguem-ne l'imperi del sol sobre una cortina blavenca— ja no hagués tornat a existir. La nit en el sentit, ben exacte, d'un desenrotllament de la negror: no pas cap clapa, no pas estels tafaners. La nit tota negra, i ell vinga amunt i avall: poesia, diguem-ne, de poca sociabilitat.

Com ara el seu costum. Li agradava dardar entre els mariners ianquis via Grècia —de passada per aquest port sempre nitós— i guaitar-ne el comerç blanc-i-fosc amb les meuques capgirades de moltes cruïlles ramblenques. Li agradava de retrobar la imatge d'una nit que encara no havia viscut —ja la viuria quan tindria divuit anys, almenys— però sí que l'havia imaginada, desitjada, escorcollada en les fondàries de la seva infantesa atrotinada. Aquesta nit tenia un llit al bell mig d'una cambra molt ben il·luminada amb llums infraroigs que s'encenien i apagaven, s'encenien i apagaven segons una musiqueta de Bach o potser de

Sibelius, la qual tenia, sapigueu-ho, un esdevenir-se prudent, somort, d'un «apa, anem» color de cendra. Xiulet d'una bombeta veneciana, amunt i avall, que també creava un lligabosc d'ombres sovint boterudes. Quimeta, Rafaela, Sibilla-la-Cassandra, qualsevol nom que al capdavall tingués la meuca, no hi feia res; si el nom es descobria, el misteri esdevenia una pedrota massa dura i no prou roent per a poder donar plaer a la mentalitat reprimidota del púber. El secret era un altre: que ella es deixés anar, el cap penjant enfora del llit, el cabell ben enrevessat, els ulls closos, l'ànima absent. Si ell hagués tingut setze anys, si més no, ben cert que l'hauria feta seva, posseïda, que en diuen a les novel·les verdenques; vull dir tot corrompent-se la pròpia virginitat a cops de mandanga.

No ésser pas gran —o no ésser-ho prou— vol dir, però, anar pitof i esguardar els marins i despullar la Fifi i lligar-la a una estaca ben gruixuda i aleshores garfir unes tenalles i començar a convertir-la en una neo-sant Bartomeu. Preneu nota: s'agafa la víctima per l'orella —la víctima ben nua i ben lligada al pal— i se li apliquen les tenalles amb un cert mirament. Es claven les tenalles darrere les orelles —no pas, però, si abans no has posat en el pickup un disc de Boccherini per tal que la gent que passa pel carrer no senti els crits— i aleshores es comença a estirar. La meuca vinga tombar el cap d'una banda a l'altra i mossegar-se els llavis. La cosa rutlla. Es pot fer amb molta suavitat: dolç, dolç... En arrencar la pell cap avall, la pell llisca com si fos un ballarí de dansa sobre gel. No te n'adones que ja li has arrencat la pell del coll. Ara, com que hi ha la clavícula, cal que facis un saltet amb les tenalles —no tan fort, bèstia, que s'esquinçarà la pell!—; ara segueixes, com si dibuixessis, pit avall. El pit, tanmateix, és més difícil de fer perquè té més revolts. Si aquí no t'hi mires bé..., així, més suau... Oh, bé, que cridi: cridar rai, que escau a tots dos. Les mans, no les podràs fer, que les té lligades. Bé, vaja..., amb tot, ja tens una pell nova, en forma de dona. Una altra. Que no sigui dit.

Ara, te'n cal una d'home. L'home, te l'emportes a la cambra bizantina que tens amagada a la tomba d'aquell bisbe de Cluny. Amb l'excusa del turisme, ja tens l'home dins la tomba, tot guaitant-se els capitells i remuguejant segle tal i imatgeria, escaient o no, o gairebé veïnejant amb el gòtic. Ni se n'adona, que l'has lligat en una de les columnes. Ben despullat, el sistema ha de ser el mateix: les mans no les tindràs mai, si sempre les has de lligar. Te'n podries estar, però si no les lligaves no creiem que ell s'ho deixés fer, tot això d'arrençar-li la pell. Altrament, dues mans sense pell també et faran bon doll. L'home et cal d'un caire un xic atlètic, per tal d'aconseguir allò que els hellènics en deien *pathos*. L'espellares sense que ell se n'esfereís. Va quedar, pobre turista, amb els músculs rajant-li sang.

I el nitaire, bavós i adolescent, tornà a casa tot procurant que l'àvia Pepeta no el sentís tornar. Vivien tots dos sols, i l'àvia Pepeta sempre li havia dit que quan tingués disset anys li contaria d'on vénen els nadons. Pauet, en la seva cambra de color de rosa amb dibuixets d'*Alice in Wonderland* a les parets, va aplanar el llit i es despullà a corre-cuita. Aleshores, posà a terra la pell de la dona, inflada amb coixins i retalls de roba, i va col·locar-hi al damunt la pell de l'home sacrificat a la tomba del bisbe Cluny-look. Que en feien, de goig! Deixà el llum encès, com altrament cada nit, i se'ls mirava amb un ull obert i la mà ben amatent. El tremolor solia durar tota la nit. L'endemà, abans que l'àvia no el vingués a cridar per anar a col·legi, es posava el pijama, cremava les pells, les llençava vàter avall i se'n tornava al llit.

De debò, ja començo a tenir ganes de fer els setze anys.

Barcelona, VII-1966.

Els màrtirs

*Per a Pere Gimferrer,
ara que han passat tres anys
—i també tantes coses!— d'ençà de F. I.*

EL JOVE FLAVI, UN NOBLE ADOLESCENT, SENTÍ LA PUNXADA de les tenalles roents. Es desmaià. A través de la fosca, molt densa, encara podia udolar. L'acte no s'havia acabat. Havia perdut la memòria, però no pas prou per a no recordar que aquell cos al qual arrencaven la pell era el seu, que aquell dolor era el seu, que el desmai i els udols també li pertanyien. Tota la resta, qualsevol mena de record anterior a aquest turment esglaiador, restava molt lluny del seu abast. Només aconseguia de preguntar-se: «Per què em fan tot això?» o bé: «Qui diuen que he de renegar?»

Perquè, de fet, hi havia alguna cosa a la qual havia de renunciar per tal de poder salvar la vida. Però no es recordava de res. El turment era com un començament de nova vida: havia deixat de recordar el món a partir de l'instant en què li rebliren les orelles amb oli roent. Després, quan hi van posar cera, el turment ja havia esdevingut la seva única vida. El turment li justificava la nova existència. Era la seva única forma d'existir. Una mort i alhora un plaer.

El mateix dolor d'abans i, a poc a poc, més enfortit, més cruel. El seu cos era una nafra que els botxins rentaven amb

vinagre i aigua salada. Enllà de la creu on l'havien aferrussat, podia veure els rostres d'altres joves, homes i dones, que se'l miraven amb admiració i anaven pregant. Li etzibaven somriures conhortadors, el beneïen per alguna cosa que ell ignorava. Només coneixia la nova forma de vida. Continuava udolant, i tots els músculs del cos es junyien ara en un espetec comú. El dolor estava ben repartit, pertot arreu del seu cos jove.

Tornava a obrir els ulls i veia que no era l'únic lligat, que no era l'únic cos nu que es recargolava en un instant de suprema existència. Al fons del calabós, en unes graelles, hi havia un altre cos que s'estremia; allí, estintolant-se sobre un pou ple de tota mena de serpents, penjava el cos d'una verge. Els botxins pujaven i baixaven la corda, ben enriolats, per tal que l'esglai de la víctima es perllongués una bona estona. Després, la deixarien caure sobre la muntegada de rèptils i veurien com giragonsejaven entorn del cos. La mateixa cosa que havien fet amb Corneli el Jove, condeixible de Flavi i potser el seu millor amic després de Glauc. Això sí que ho havia sabut: Corneli, abans de caure en el pou dels serpents, havia cridat que mai no acceptaria de renegar. A partir d'aquest moment, Flavi havia perdut el món de vista.

Però hi havia altra gent, en el calabós. Malgrat tot, no li era difícil de comprendre que la multitud tancada rere les reixes sofriria el mateix que ell; de fet, alguns màrtirs ja eren despullats i lligats, com ara ell, en algun instrument de mort. Els altres, els homes de la cuirassa i el casc i el plomell, eren més incomprensibles: l'amenaçaven, el ferien, li feien mal. I no sabia per què. La cremor del vinagre en la seva carn el convenia de la pròpia autonomia respecte a altri. Només ell patia aquell turment, només ell tenia aquesta nova existència. Els altres, llançats en un pou de calç viva o lligats en una roda que feia voltes sobre una foguera, tenien un turment que els pertanyia. No eren com ell. I, molt en el fons del seu dolor impossible de reconciliar, Flavi se sentia més jove que mai; i en

les fondàries, encara més pregones, d'aquella autojovenesa, restava un dubte sobre el sentit de tot allò. I sempre els udols: el seu llenguatge a partir de la nova naixença.

—Es devia sentir tot novell —comentà Glauc, un mes després, en la festa de celebració de la Pau de Constantí.

Ningú no semblà adonar-se de l'estat inconscient en què havia caigut el jove Flavi. Mentre ell naixia, els màrtirs nous pujaven l'escala de l'*spoliatorium* per tal de rellevar els companys que ja havien estat devorats pels lleons o consumits entre flames. El diaca de la barba blanca (aquell que arribà de Judea tres mesos abans) continuava beneint els condemnats i lloava el Senyor de tal manera que els gemecs dels qui pujaven a l'arena quedaven ensorrats sota una cançó de triomf, i el sofriment i la païra i la indecisió es disfressaven d'alegria i esperança.

—Feien un grup molt bell —sabria contar l'escultor Crat, en la festa de la celebració—; fóra absurd, però, de dir que només cantaven. Portaven glòria als ulls, d'acord, però també molta por. Quan arribà Constantí i alliberà els altres, tothom deia que en els ulls dels màrtirs només hi havia hagut glòria; jo, tanmateix, hi havia copsat l'esfereïment. Molt amagat, si ho vols, però fort i ben arrelat. Els sentia curulls d'aquella por, i fins jo en tenia tanta que no vaig poder cantar quan els soldats s'endugueren l'últim grup. Fins i tot llavors que la reixa es tancà rere els escollits i el diaca continuava beneint-los a mesura que anaven pujant l'escala, fins i tot mentre ells començaren a cantar per tal d'eixordar el clam de la xusma, jo els sabia curulls de por i també de preguntes. El petit Flavi, en obrir els ulls, ja no en sabia res, de tot això.

Però Glauc s'aixecà del triclini i anà a recolzar-se a la barana que s'obria sobre els jardins de la villa.

—Els teus mots em fan mal, Crat. Em diuen que Flavi va morir per no res.

—Que potser he dit això? —i Crat cercà la mirada dels altres bacants—. M'has entès malament, Glauc. De segur que

va morir per alguna cosa, i ben enlairada, per cert. Però ell ja no ho sabia.

—Jo vaig arribar massa tard —mormolà Glauc, com per a ell mateix—. Les creus s'acabaven de cremar i Flavi, arrossegat per tota l'extensió del circ, ja només era una forma esbocinada.

Crat s'apropà al centurió i li tustà l'esquena.

—La nit és bella. Oblida-ho tot d'una vegada.

Però Glauc tenia una expressió endurida i els músculs tibants.

—Més l'estimava jo, com pots comprendre —féu Júnia Màrcia—. I, tanmateix, em consola de saber que morí ben feliç.

—Qui hi ha, que mori feliç? —demanà Glauc—. ¿Hi ha algú que pugui somriure a l'hora de morir?

—Et ben asseguro, Glauc, que el nostre Flavi somreia i que el seu somriure estava il·luminat amb una resplendor que no era d'aquest món.

—Quan l'arrencaren de la creu i el pujaren a l'arena, resplendia més que cap altre —contà Crat—. ¿Te'n recordes, Júnia Màrcia, de la brillantor que traspuava el somriure de Flavi quan l'arrossegaven escales amunt? Va tenir la gran sort d'arribar a temps per al martiri: fou l'últim que sacrificaren abans que arribessin els vostres soldats i alliberessin els altres que quedàvem. Passà prop del nostre calabós amb una mirada plena d'amor envers totes les coses, amb un somriure mitjançant el qual ens estimava a tots. El diaca ni tan sols no el va beneir, perquè deia que el seu cos, després de tants turments, ja era prop del Senyor. Recordo que àdhuc cantava..., tot i que d'una manera incoherent, i no pas una cançó religiosa, sinó aquell himne amb què les nostres vestals reben els guanyadors de les llunyanes guerres. Flavi estava curull de Déu, creu-me. Moria per Déu, i tots nosaltres l'envejàrem.

«La Mort és una estació sense nom», cantaria el poeta cec, temps després; i és ben probable que Flavi ni solament sabés

què era una estació. Tan bon punt el botxí arrencà els claus que el tenien subjecte a la creu, ell caigué a terra, recargolat en una riallada molt estranya. Els altres empresonats se'l miraven amb respecte, tot alternant una llambregada envers els cossos que s'escriuïen en les fogueres de les creus, en l'arena, a l'altra banda del finestró. Dos soldats ajudaren Flavi a posar-se dempeus, i aleshores tingué temps de veure Clòdia, enxampada entre dues parets de claus i espases que l'anaven traspasant alentidament. I ell engegà una riallada eixuta, que els altres lloaren com a beneïda complaença del màrtir, reblert de mística febre.

«Crist en persona parlava pels seus ulls —hom assegura que digué el negre Alaizar, abans de ser lligat a les graelles—. Crist parlava pels seus ulls i ell sabia que caminava cap a la glòria de Crist. Ho sabia, tot i que no se'n recordés.»

Porci, un dels seus amics d'infantesa i de jocs olímpics, l'ajudà a pujar els esglaons. Flavi trontollava.

La realitat de Flavi sempre havia estat el seu somriure, i, ara que tenia els llavis arrencats a cops de tenalles, Porci s'adonava, esfereït, de tot el temps que s'havia escolat des dels matins a Capri. Ho va veure un sol instant, abans que els guàrdies negres (una pell molt lluent, a la claror de les fogueres) l'arrenquessin de les reixes i l'empenyessin cap a les escales, sense un bri de polidesa. Ell remuntà els esglaons, ben bé a força d'ensopegades, i demanà a Flavi si es recordava de tot, però Flavi continuava somrient, com d'esma, i emetia sorolls momificats. Continuava remuguejant aquella melodia pagana que, tot de sobte, es canvià per l'exultant himne de fe après amb els altres amics, una nit de Capri, llavors que Glauc i el pare i els germans ja s'havien allunyat cap a les guerres de la Gàl·lia Transalpina, i tota la jovenalla que estiuiejava a l'illa, com si anessin a un joc nou, corregueren a l'aplec entorn de la creu de fusta, sota les oliveres. Llàstima que Flavi no pogués recordar la magnificència d'aquella nit! Hi havia la lluna més arrodonida que aparegué

aquell mes sobre la costa. Al lluny, el mar no era la capa blavenca dels matins, sinó un mantell tot negre, que la lluna foradava a tall d'espasa. S'hi arraïmaren molts tafaners, entorn de la creu: amics seus i de Glauc, i també Júnia Màrcia, amb el rostre amagat sota el mantell de seda i amb la dida jueva al costat. Júnia i Flavi s'havien estimat frívolament durant algunes tardes de les calendes fredes, quan ella sortia del temple i ell hi passava tot anant cap a la palestra o molt sovint al taller de Crat per tal de servir de model, amb d'altres nois, en un grup escultòric de grecs i troians. Ell i Júnia passejaven amunt i avall del fòrum, feien befa dels saviassos que hi discutien les possibilitats de l'oratória per a deturar els amenaçadors de l'Imperi. Una vegada, Júnia havia pujat corrents les escales del temple i, amagada entre les columnes, cridava a Flavi que la busqués. Però Flavi s'amagà darrere una estàtua d'Hermes jove i l'esperà a ella fins que, en tenir-la ben a prop, la sobtà i se l'endugué a la part més fosca del temple. I ella li deslligà la cinta del cabell, de forma que el tenia tot entre els dits i estaven molt plegats i se'n reien molt i cercaren un amagatall més segur perquè l'emperador havia anunciat que visitaria el temple aquell matí. Això s'havia esdevingut a Roma, precisament, abans que arribés l'estiu i poguessin jugar en una cala molt antiga de Capri; i, un cop que ja s'havien estimat, l'un a frec de l'altre, incapaços, però, de penetrar en el secret de llurs virginitats, Flavi la ullprengué enormement —després, ella ho contà a tothom— en saltar a mar des d'un penya-segat molt alt. I aleshores Júnia, amb el cabell deixat anar i una cremor molt forta dins el pit, baixà corrents pel camí dels xiprers, i traspassà la platja, i es llançà a l'aigua, i va nedar una mica, fins que tots dos tornaven a estar plegats, i molt feliços. Però, aquella nit de l'aplec entorn de la creu, Flavi va comprendre que li seria difícil de tornar a tenir Júnia al costat, de qualsevol altra manera que no fos embolcallada amb mantell fosc i vigilada de cua d'ull per la dida jueva i tot gemegant pregàries que ell encara no entenia.

D'altra banda, el capficava molt el fet de saber que Glauc ja no era allí, que probablement trigaria molt de temps a ser-hi, cas que tornés viu d'aquelles terres on uns éssers greixosos, coberts amb pells de bèstia, mataven els romans més valuosos o bé els sacrificaven a llurs divinitats impies i femenines, que no tenien res a veure amb les potències mascles que sostenien els temples romans, ni tampoc amb aquell Déu de la creu i el peix. Estimava Glauc més que ningú del món, perquè Glauc l'havia fet sentir-se home abans d'hora, perquè sempre l'havia tractat com un company d'exèrcit i mai com un noi encara púbber. Amb Glauc, hi havia jugat, fet lluita, corregut i nedat diàriament tot al llarg dels darrers mesos, mentre els compromisos bèl·lics del centurió no ho impedièn; i ell els esperava amb frança, aquests moments, perquè l'alliberaven de la vulgaritat dels seus condeixebles, perquè el feien enlairar-se, de més en més, cap a un punt de titanisme que mai no hauria gosat somniar. Tot llançant la javelina o potser surant en el mar, en nits sense lluna, o bé cavalcant a l'empèl, les tardes d'estiu, ell s'havia sentit completament alliberat de qualsevol exorcisme palès, tot i que ignorava si en tenia. S'havia alliberat mitjançant el dinamisme i l'acció perquè per a ell la llibertat total consistia en un impuls absolutament desfogat, sense altra missió que acomplir, a menys que fos la d'autocomplaure's. I, això, ho havia sentit completament en vibrar d'exultació davant els pujols, les valls, la platja, els paranimfs enderrocats dels primers emperadors que tingué la seva Història.

Alliberat, finalment, amb una llibertat que només tenia raó de ser en el fet d'existir absolutament a partir de l'instant que decidí d'alliberar-se. I, la nit de la lluna arrodonida, Flavi s'agenollà sota la creu amb molts records per a foragitar, amb tota una passió de viure i estimar per a ser-li perdonades i mant penediment per a recollir, ja que la justícia d'aquella religió era molt primmirada. Les mateixes galeries subterrànies on els futurs màrtirs s'amagaven dels soldats imperials personificaven

aquella estretesa mística que hom exigia a l'home nou. Tothom s'acollia a la nova fe amb una sobrietat que quasi era esquerpessa, però el jove Flavi ho féu amb una tafaneria tota engrescada i una consciència molt neta, que cercava en la pau acabada de descobrir una altra forma d'alliberació, molt diversa de la seva avesada, però de la qual hom esperava que seria complement i culminació. I era estrany de veure com aquella doctrina pacificadora no feia sinó allunyar-lo, de mica en mica, de la vertadera pau de què fins aleshores havia gaudit: la pau, neta i perfecta, del cabell de Júnia i el cos dinàmic de Glauc i el mar i el cel i els arbres.

Així, doncs, quan arribà amb Porci a l'últim esglaó i sortien plegats a l'arena, Flavi encara tenia aquell somris estrany, ple d'indiferència envers els cossos que veia cremar en les pires i molts dels quals ja ni tan sols somreien. No cantaven, tampoc. Es girà una mica i cercà el finestró dels calabossos, i allí hi havia Júnia, despenjada i aferrussada a la reixa, tot plorant per ell sense que ell s'adonés de per què plorava i per què cremaven els cossos i d'on venia la cridòria inaturable que acompanyava el xiuxiueig dels cossos i la fusta i les branques.

Un botxí va empènyer Porci cap al mig de l'arena, i els negres de la guàrdia imperial el despullaren, i el negre més alt comminà Porci que renegués la seva religió, però només obtingué dues negatives (car repetí la proposició), i aleshores va manar que portessin quatre cavalls i en dos d'ells lligaren els peus del jove i en els altres dos les mans, de manera que ell quedà tot suspès en l'aire, fent una forma d'aspa estesa. Els cavalls foren col·locats en la postura que demanava aquell suplici, i Porci tenia els ulls closos i continuava pregant, sota la cridòria dels espectadors, selecta parròquia. Una nova renglera de màrtirs joves fou atrinxerada a la sortida de l'*spoliatorium*, tot just darrere. Flavi, que encara es mirava el cos nu i crucificat en l'aire pels cavalls, no podia amagar un somriure com d'enjogassament. Tornaren a demanar a Porci si renegava Déu, i ell s'hi

negà novament, i la cridòria anà en augment, perquè tothom veia com s'apropava un espectacle de primera categoria. Es produïren, a més, renecs no gens escoltables, de la part del cap de la guàrdia negra, home de bonesa, que sempre maldava per estalviar màrtirs i donar als condemnats una última possibilitat de salvació; ben bé a l'inrevés de Feznar, el repulsiu sicilià, cap de l'altre grup de soldats. Feznar trobava gran plaer a violar totes les víctimes abans d'immolar-les, i fins de vegades, en comptes de lliurar-les al botxí, les turmentava ell mateix, tot violant-les. El capità de la guàrdia negra grunyí, trist i enutjat, en haver de donar les dues ordres que calien per a una perfecta realització d'un suplici tan embolicadís.

De primer, un egipci portà un cistell tancat d'on va treure una serp cobra, la qual agafà amb molta cura, tot estrenyent-li el cap per tal d'evitar una picada. El capità comandà als cavallistes que estiguessin preparats per esperonar els cavalls tan bon punt la cobra s'hagués introduït a la boca del màrtir. Dos soldats estiraren el nas i el mentó de Porci, de tal manera que la boca quedava completament oberta; aleshores, l'esclau egipci hi féu entrar el cap de la serp mentre els altres feien tancar la boca del noi. El cos es recargolà desesperadament malgrat els lligams, i el botxí anava entaforant la cobra dins la gola de Porci, de tal manera que la cua d'aquella bèstia era l'únic que en restava fora. El màrtir sentia les picades de la serp, i aquesta, enxampada en l'estretor de la gola, lluitava i picava més fort en un temps-teig, també desesperat, de sortir-ne i poder respirar. Llavors, abans que el verí no fes un efecte immediat, el capità bo donà la nova ordre, i els cavalls, esperonats pels genets nubis, correueren devers quatre parts diverses de l'arena. Arrossegaven les cames i els braços de Porci, els portaren per arreu de l'amfiteatre fins que acabaren de regalimar i el cos, pel qual lliscava la serp alliberada, deixà d'existir.

Ara Flavi ja no se'n reia, perquè alguna cosa en els seus dintres li devia associar aquell cos esbocinat amb el seu mateix,

amb totes les tenalles que li havien clavat al maluc i la calç viva de les orelles.

Els joves de tots dos sexes que eren menats en renglera cap al centre de l'arena es giraven per mirar-se Flavi, estranyats, sens dubte, que encara fos viu. El capità de la guàrdia negra (i després es va saber que era cristià) continuava demanant a cada màrtir que renunciés la seva fe, però cap no li feia cas. Flavi els havia vistos tots plegats, setmanes abans o potser mesos, en una dimensió que no entenia; els havia vistos rebre l'aigua que el diaca abocava sobre tantes testes acotades mentre tots plegats semblaven renovellar-se completament (ell, però, no s'havia renovellat, sinó que romania paganament pur, en una puresa i una llibertat que no tenien res a veure amb cap religió) i entenien, segons semblava, tants misteris sense comprensió.

La resta dels màrtirs fou dividida en dos grups: els primers, els van carregar amb creus que havien de portar ells mateixos al lloc on els esclaus havien fet forats per entaforar-les. Aleshores, els despullaven, hom els allargassava damunt la fusta, eren clavats de peus i mans i, finalment, hom hissava la creu. Les vestals del temple, enriolades i cantaires, anaven ballant danses selèniques i lligaven lianes de flors i palla entorn dels cossos penjats. Els de l'altre grup, hom els lligava sota la llotja imperial; tot seguit els arrencaven els ulls, els deslligaven i els feien voltar per l'amfiteatre (la sang els regalimava, rostre avall) i els uns anaven a caure en el pou dels cocodrils i els altres al dels lleons. Aquells que encara restaven miraculosament vius eren posats en un cercle, prop de les creus que hom hissava, i el cap dels soldats sicilians els preparava una mort tan estètica com exemplar. L'estètica calia tant com l'exemple: hom no es podia escapolir de les galloses formes de l'antiguitat.

Havent mutilat tres camperoles, els botxins es van acarnissar en els nois i noies que havien estat companys de Flavi. Els van untar d'oli roent, i es veu que patien molt —segons deduí Júnia Màrcia del calabós estant—, car els cossos, tots enllefernats, es

recargolaven sobre la sorra, amb la boca estafeta en ganyotes esfereïdores. Però el turment no s'acabà aquí, sinó que tots els nois cecs foren llançats a la gàbia dels pigmeus africans. Un d'aquells joves intentà escapolar-se, i féu unes passes vacil·lants; però els guàrdies dels pigmeus els havien tinguts dos dies sense menjar, i aquestes criatures feréstegues, ara, només tenien al cap una idea de carn. Així, doncs, sis pigmeus es llançaren sobre el noi, l'allargassaren a terra i començaren a devorar-lo, amb mossegades rabents. Els udols del màrtir ultrapassaven la cridòria del públic romà. Els altres atletes cecs tampoc no trigaren gaire a estar allargassats a terra, i feien xiscles esfereïdors de sentir les dents que se'ls clavaven a la carn i l'arrencaven amb estirades violentes. Tot plegat fins que el terra quedà xop de sang i bocins de carn no aprofitada.

Els botxins van estirar més màrtirs sobre les creus; s'inicià el pic dels martells contra els claus, i la sang féu nous rierols que lliscaven per la sorra. I era una sang molt vermella, com encesa. Les creus, un cop aixecades, formaren una avinguda al bell mig de la qual se situaren els arquers nubis, que tenien l'ordre de disparar sobre els crucificats, però sense afectar-ne cap òrgan vital. Els espectadors no volien veure morts acuitades. Aspiraven a contemplar el cos que es recorgola en un darrer turment que, després de tants d'altres, ja ha esdevingut insuportable. Les verges del temple, nues i rosades, continuaven ballant entre el passadís de creus i escampaven perfums importats de les províncies d'Aràbia. Esclafiren, unísones, les daurades trompetes repartides en tota l'amplària del Colosseu i garlà l'emperador amb veu prodigiosament impostada, com la d'una lira. Assenyalava els crucificats amb una vara incrustada de diamants i comandà que els cossos fossin untats amb oli d'aquell que empren els endevins per a llurs exercicis matinals: el sacrifici de coloms. I que tot seguit hom amuntegués palla i llenya entorn de cada creu per tal que es pogués aconseguir una bona il·luminació per als jocs de martiris que encara havien de venir. No fou fet, tan-

mateix, sense que els cossos rebessin les fletxes que hom els havia destinat d'antuvi, per la qual cosa l'agonia dels màrtirs es produïa no solament a partir dels claus que els clavaven a cada mà i als peus, sinó de les fletxes clavades al pit, a la cuixa, àdhuc a l'estómac. Amb l'ajut d'una mena d'escombra molt llarga, hom untà els cossos amb un oli que afavorís la cremada, tot això mentre les vestals continuaven la dansa i els sacerdots llançaven coloms a l'aire i tot el poble, dempeus, pregava per la *gloria in aeternum* de l'Imperi. Sonaren novament les trompetes, i els arquers dispararen més fletxes sobre els crucificats, i les vestals, completament embriagades en la fal·lera de Bacus, el més diví dels déus jovenívols, s'apartaren de les creus per tal que els botxins hi poguessin lligar els ramats de palla i untar d'oli els cossos que encara mancaven.

—Però no semblaven humans —digué Crat a Glauc, de nou en el triclini—. No semblaven d'aquest món.

Marc surà un instant per la piscina i quan ja hi havia fet diverses capbussades en sortí i s'estirà en el triclini de Júnia Màrcia, la qual recolzà la galta sobre les cames mullades del centurió.

—El vostre déu no em sembla pas tan just —féu ell—. Si hagués ajornat deu minuts, només deu, el darrer turment de Flavi, jo encara hauria arribat a temps de salvar-lo.

—Déu el volia màrtir —féu Júnia Màrcia, escampant encens sobre el cos del seu amat—. El volia per a la seva glòria.

—Però vosaltres bé us vau salvar. Vam arribar a temps de salvar-vos a vosaltres, però ell ja estava tot esbocinat...

—Estranys camins empra el Senyor —filosofà Crat—. La seva santa voluntat és inexorable.

A la qual cosa contestà Marc:

—Si mai demanava al meu preceptor per què els déus romans toleraven tantes injustícies, ell també em contestava el mateix: «Llurs designis són inescrutables», solia dir. O bé: «¿Qui pot conèixer la voluntat dels grans déus?»

—Un coratge més fort que totes les forces d'aquest món s'emparà de nosaltres només d'adorar-lo, Glauc. El dolor deixà d'esporguir-nos, esdevingué el premi que tots buscàvem: la suprema ambició mitjançant la qual assoliríem la seva glòria. Només érem conscients que portàvem Crist dintre nostre, que ell ens cridava cap a un camí que només ell havia tingut l'honor de recórrer. ¿Com es pot renunciar a un destí bell a canvi de les pompes fugisseres d'aquest món?

—Ara, tanmateix, rebeu de molt bon grat aquestes pompes que refusàveu.

—Ara, la sang que han vessat tants i tants màrtirs ha possibilitat que no en calgui vessar més. Ara que ja hem assentat la religió, les coses han de ser diverses, quasi per força. És un desenvolupament natural. Ara, ja no ens cal l'heroisme.

Per la graderia, començava a escampar-s'hi un murmuri. Hom deia que les tropes de Constantí ja s'apropaven a la ciutat. El rebombori dels més assenyats —aquells que decidien de tornar a casa i esperar, tancats amb pany i clau, el curs dels esdeveniments— es mesclava amb el brogit del plaer i els espetecs de la carn que es cremava en cada creu. Només restava Flavi, que encara es mirava el món sense reconèixer-lo, que encara somreia sense mirar-se ningú o potser mirant-se'ls tots. Feia saltirons sense coherència, i quan el bon capità de la guàrdia negra se li apropà per tal de dir-li que l'emperador li perdonava la vida si renunciava (car Flavi pertanyia a una família del bon braç i l'emperador temia el que el seu pare i els germans poguessin dir, en tornar de la guerra i trobar-se'l mort), ell no feia sinó somriure, sense dir res. I Júnia, del calabós estant, li cridava que no renunciés, que a l'altra banda de les flames o els ganivets l'esperava el paradís.

I novament la pregunta de per què el turmentaven, de quina era la cosa a la qual calia renunciar i a sant de què, ara, la mort.

No gens de voluntat, tanmateix, per a assentir o negar o dir qualsevol cosa. Ni solament recordava la cera calenta que li

havien entaforat a cada orella i només era capaç de fer algun balbuceig —sempre somrient—, i, quan el capità negre pronuncià el nom de Glauc i de Júnia Màrcia i evocà Capri i féu filosofia baldera de mort i vida i l'ara i el més enllà, Flavi arronsà les espatlles, car seguia sense entendre res i només li feia la impressió d'estar convidat a una gran festa que alguna força misteriosa havia organitzat per a ell.

Li lligaren els peus a la part posterior d'una quadriga, i les flames que embolcallaven els cossos resplendents d'oli feien més lluent la nafra del seu cos. Júnia i Crat i el diaca i tots els cristians que restaven a l'*spoliatorium* pregaven en veu alta i algú plorava i un altre li deia que Jesús l'acolliria amb els braços oberts, a les portes del paradís. I ell els seguia escoltant molt estranyat.

La quadriga arrencà a córrer i el cos de Flavi anà fent tombarelles entorn del Colosseu. Una barreja molt rara de càntics, pregàries i gemecs li feia trontollar el cervell. En el fons del seu sofriment només hi havia un llac molt negre, curull, amb tot, d'existència present. Sentia que el pit, en carn viva, passava sobre cossos immolats, que traspassava una foguera i en sortia embolcallat de flames. Ara, udolava. La quadriga passava prop d'un tros de terreny amb molts ganivets que miraven de punta al cel, i ell, lligat a la corda, passà per sobre de tots, de manera que el cos, a més d'una nafra, esdevenia una ferida molt oberta. La sang rajava amb una bellesa jovenívola que imposà silenci en les graderies, com si en l'arena s'estigués revelant un misteri molt antic. La mateixa arena on dotze mesos abans havia rebut la corona de llorer dels jocs juvenils s'amarava ara d'aquella sang seva de color negrenc. I no entenia res. Feren encara tres tombs entorn de l'amfiteatre, amb el cos esbocinant-se a cada galopada dels cavalls blancs. Enllà i enllà de la seva mort, sonaren trompetes que encara pertanyien a aquest món. Una centúria de soldats saltà a l'arena i el capità tallà la corda que subjectava Flavi a la quadriga. I el cos del jove, contagiats de la cursa dels

cavalls, anà a rebotre contra la paret. Al cap de poc, Glauc el recollia de terra; però era com si totes les coses només en fossin una, com si aquell rostre tan conegut no hagués existit mai. Glauc era, doncs, un perfecte desconegut. Com tots els altres, com tots els seus companys de presó i turment.

I quan en el jardí dels Apul·lis, en la festa de Pasqua, Júnia acabà de besar el pit de Glauc, mormolà:

—Evidentment, t'estimo.

Tots en silenci abandonaren l'amfiteatre conquerit per a l'esdevenidor i portaren les despulles dels màrtirs a les catacumbes; és a dir: de tots llevat de Flavi, el qual fou enterrat en el pavelló familiar on reposaven tots els guerrers de la família d'ençà dels temps dels primers reis de Roma. I ningú no va saber què explicar del jove Flavi —dinou anys—, que morí si fa no fa màrtir en nom de la creu.

*Platxol, 1964.
Barcelona, X-1967.*